

Igor Marojević: VAŠ OSVALD 89
Goran Stanković: ZONA JAGUARA 91

LOZINKA: Danilov

Dorđe Despić: O TELU, PRIVIDNOJ EGZISTENCIJI 95
Vojislav Karanović: O JEDNOM PUTOVANJU 98

ILMINACIJE

Aleksandar Genis: ŠEST TEKSTOVA 101
Gojko Božović: ČAS VEČERNJE MUDROSTI 115
Vladislava Gordić: ETIČKA PARABOLA I IDEOLOŠKA APOLOGIJA 123

POLIS: Početak priče

Duško Radosavljević: ZAKASNELA TRANSFORMACIJA –
SRBIJA NA POČETKU XXI VEKA 131

Džejs Džojls

ULIKS

Da jer on nikad nije učinio tako nešto nikada nije zatražio doručak u krevetu s dva jajeta još odonda u hotelu Siti arms kada se pravio da je bolestan i govorio kao bolesnik prenemagao se ne bi li postao zanimljiv onoj matoroj veštici gospođi Riordan i verovao da je uspeo da je obrlati a ona nam nije ostavila ni cvonjka sve je dala za mise za pokoj nje i njene duše cicija jedna nad cicijama pa njoj je bilo žao i da dâ 4 penija za špiritus pričala mi je o svojim boljkama umela je ta bez kraja i konca da naklapa o politici i zemljotresima i kraju sveta daj bar da se pre toga lepo provedemo sačuvaj me bože kad bi sve žene bile takve da gundaju protiv kupaćih kostima i dekoltiranih haljina sve se bojim da bi neko od nje zatražio da to obuče mislim da je bila pobožna zbog toga što je nijedan muškarac ne bi dva puta pogledao nadam se da nikad neću postati takva čudo jedno da nije tražila od nas i da pokrijemo lica ali bila je školovana žena nema šta stalno je trtljala gospođin Riordan ovo pa gospodin Riordan ono sigurno je jedva dočekao da je se oslobodi i onaj njen pas stalno je njuškao moje krzno i pokušavao da mi se podvuče pod suknju naročito onda kad ipak dopada mi se to što je ljubazan prema takvim starim ženama i prema konobarima i prosjacima takođe on se ne pravi važan ni zbog čega ali nije uvek takav a šta ako bi se ozbiljnije razboleo svakako je bolje odmah ih poslati u bolnicu gde je sve čisto samo što bih sigurno morala da ga ganjam mesec dana a onda bi se tu nacrtala neka bolničarka pa bi se on ukopao i ostao tamo sve dok ga ne izbace ili neka kaluđerica kao na onoj njegovoj ogavnoj fotografiji ma ta je kaluđerica isto koliko i ja da jer oni su takvi slabici i omlzdravci kad su bolesni treba im žena da ih leči i kad im poteče krv iz nosa prosto da pomisliš tragedija eto i onaj na Saut cirkularu što je izgledao kao da umire kad je uganuo nogu na izletu hora na Šugarloufu onog dana kad sam nosila onu haljinu gospođica Stak mu je nosila cveće najgore što je mogla da nađe na dnu korpe spremna na sve samo da uđe u mušku spavaću sobu s onim njenim usedeličkim glasom pokušavala da zamisli da ovaj umire sve kao ono nikada ti više lice videt neću premda u postelji jeste izgledao muževnije s onom svojom tek izniklom bradom takav je bio i otac sem toga mrzim zavojce i lekove onda kada je sekao kurje oči pa posekao prst na nozi bilo ga strah da ne dobije trovanje krvi a kad bih se ja razbolela baš me zanima kako bi me pazio samo što žena to naravno krije da ne bi podigla uzbunu kao što oni rade ma bio je on kod neke vidim mu ja to po apetitu ali baš me briga nije to ljubav jer bi inače pošandrciao misleći na nju znači možda je neka od onih noćnih frajli ako je stvarno bio tamo dole a tek ona priča o hotelu smislilo je gomilu laži da prikrije svoje delo te zadržao me Hajns te koga sam ono sreo a da sećaš se Mentona i koga još samo da se setim ono krupno bebasto lice tek što se oženio a švrlja s nekom devojkom video sam ga na Pulsovoj predstavi živih slika i okrenuo mu leđa a on se odšunjao i nikom ništa ali jednom je bio toliko drzak da je počeo da mi se udvara pa se hvalisao sav pun sebe uh one njegove vodnjikave oči takvog mamlaza ja u životu nisam srela i to mi je advokat samo što ja ne volim to silno lomatanje po krevetu a ako

nije to onda je neka kurvica s kojom se negde spandao ili je slučajno pokupio eh kad bi ga one poznavale kao što ga ja znam dabome jer prekjuče je pisao nekakvo pismo kad sam ušla u dnevnu sobu da uzmem šibice i da mu pokažem Dignamovu čitulju u novinama kao da me nešto nateralo pokrio ga je upijajućom hartijom i kao razmišlja o poslu znači da je vrlo verovatno da je pisao nekoj koja misli da je u njemu našla mekušca jer svi muškarci pomalo postaju takvi u njegovim godinama posebno kad se kao on primaknu četrdesetoj hoće da izmuze iz njega sve do poslednje pare matora budala je najveća budala a posle uvek dođe da me ljubi u guzicu da sve zabašuri ma puca meni prsluk s kim on to radi ili je radio mada bih volela da znam pod uslovom da mi ne rade to pred nosom kao s onom profuknjačom onom Meri koja nam je bila sobarica na Ontario Terasu natapacirala guzicu da ga napali ma dosta mi je i da osetim da smrdi na one nafrakane ženske jednom ili dvaput sam posumnjala pa ga naterala da mi priđe i našla mu žensku vlas na kaputu da i ne spominjem ono kad sam ušla u kuhinju tvrdio je da je došao da pije vode nije njima dosta jedna žena on je za sve kriv razmazio je sve služavke a nju još pozvao da za božić večera s nama kako da ne e pa neće moći u mojoj kući ta mi je krala krompire i ostrige koje koštaju dva šilinga tuce išla tetki u posetu kako da ne čista pljačka eto šta je to bilo ali znala sam da ima nešto s njom umem ja to da nanjušim rekao je nemaš dokaza da je ona dokaza kako da ne njena tetka je obožavala ostrige ali ja sam joj rekla šta mislim o njoj a on predložio da izađem da bi ostao nasamo s njom ne bih se ja ponižavala da ih uhodim one podvezice što sam našla u njenoj sobi onog petka kad nije bila kod kuće to mi je bilo dovoljno ma i previše pa sam presekla stvar sva se narogušila od besa kad sam joj dala otkaz ma i lakše je bez njih ja sama brže pospreim sobe samo da nije tog prokletog kuvanja i iznošenja đubreta no ja sam mu svejedno skresala ili ona odlazi ili ja gadilo bi mi se i da ga taknem kad bih pomislila da je bio s jednom takvom bezočnom lažljivom gadurom koja me laže u oči i peva po celoj kući pa i u ve-ceu pošto zna da je bezbedna zna da on svakako ne može bez onoga toliko dugo pa dakle mora negde to da obavi a kad je poslednji put počeo da mi nešto petlja otpozadi beše li to one noći kada mi je Bojlan snažno stisnuo ruku dok je prolazio pored Tolke u ruci mojoj tuđa ruka a ja sam mu samo evo ovako palcem pritisnula nadlanicu u znak odgovora pevala sam Mladi mesec majski od ljubavi blista jer on sumnja da nečeg ima između nas dvoje nije on baš tako blesav rekao je večeraću napolju a posle idem u Gejeti i mada mu ja nikad neću pružiti to zadovoljstvo istina je da on za mene jeste nekakva promena jer eto ne nosi uvek jedan te isti stari šešir a ovako jedino da platim nekom mlađanom momku da to obavi kad već ne mogu sama dopala bih se ja nekom takvom momčiću malčice bih ga zbunila kad bismo ostali sami pustila bih ga da mi vidi podvezice one nove gledala bih ga onako zavela bih ga znam ja šta osećaju ti mladići s paperjem na obrazima dok onako gluvare svaki čas izvlače onu stvar pitanja i odgovori bi li ti radila one stvari sa rudarom da a sa biskupom da još kako zato što sam mu pričala o onom kanoniku ili biskupu koji je sedeo pored mene u vrtu kraj sinagoge dok sam štrikala onu vunenu stvarčicu kao ne poznaje Dablin i gde smo mi to sada i sve tako nešto o spomenicima pa me ugnjavio pričom o spomenicima kad ga malo podstakneš postane još gori o kome razmišljaš o kome kaži kako mu je ime o kome o kome da li o nemačkom caru jeste zamisli da sam ja on misli na njega osećaš li ga hteo bi da me pretvori u kurvu ali to

mu nikad neće uspeti bolje da odmah digne ruke u ovim godinama od toga žene samo propadaju nikakvog zadovoljstva tu nema pretvaram se da mi je lepo dok on ne svrši pa onda svejedno sama dovršim posao a od toga ti usne poblede no bilo kako bilo sad je s tim gotovo jednom za svagda a koliko god da se priča o tome vredni samo prvi put posle toga sve je samo odradi i zaboravi zašto moraš najpre da se udaš za muškarca da bi ga poljubila ponekad te obuzme silna strast kad to osetiš tako te lepo svu preplavi volela bih da me nekad na njegove oči neki muškarac uzme u naručje i poljubi me ništa nije kao poljubac dug i vreo što ti prodre u dušu i skoro te parališe mrzela sam ona ispovedanja kod oca Korigana oče on me je pipkao i šta je tu loše a gde to pita on a ja budala kažem na obali kraj kanala ne to nego gde po telu dete moje da li visoko na zadnjem delu nogu da prilično visoko da li po onom delu tela na kome sediš da O Bože zar nije odmah mogao lepo da kaže dupe i da završi s tim kakve to veze uopšte ima a jesi li zabravila sam kako je to sročio nisam oče a uvek pomislim na pravog oca što li je tražio da i to sazna kada sam se već ispovedila Gospodu imao je finu punačku šaku i vlažan dlan ne bih imala ništa protiv da ga malo osetim a ni on rekla bih po onom bičjem vratu utegnutom u kolir pitam se da li me je prepoznao u ispovedaonici mogla sam da mu vidim lice a on meni ne naravno nijednom se nije okrenuo ili pokazao zanimanje oči su mu bile crvene kad mu je umro otac naravno oni su izgubljeni za žene mora da je strašno kad muškarac plače a pogotovo oni volela bih da me zagrlj neki u mantiji i da onako sav miriše na tamjan kao papa sem toga sa sveštenikom je bezbedno ako si udata suviše oni vode računa o sebi pa posle njegovoj ekšelenciji papi daju nešto u znak pokajanja baš me zanima da li je bio zadovoljan sa mnom jedino mi se nije dopalo kad me pri odlasku u pred-soblju kao prijateljski pljesnuo otpozadi mada sam se smejala nisam ja valjda konj ili magarac pa jel tako mora da je mislio na svog oca pitam se da li je budan i misli na mene ili spava i sanja me ko li mu je dao onaj cvet kaže da ga je kupio mirisao je na nekakvo piće ali ne viski ili pivo možda na onaj slatkasti lepak kojim lepe oglase ili neki liker ja volim da pijuckam ona otmena zelena i žuta pića koja piju oni macani u pozorištu s cilindrima na glavama probala sam jednom umočila prst u piće onog Amerikanca s vericom koji je s ocem raspravljao o markama silno se mučio da ne zaspi kad smo ono poslednji put pili porto i jeli meso iz konzerve bilo je nekako prijatno slano jeste jer mi je bilo lepo i bila sam umorna pa sam čim sam legla na krevet zaspala kao klada i spavala sve dok me nije probudila ona tutnjava kao da je došao smak sveta smiluj nam se Bože pomislila sam nebo se sručilo na nas da nas kazni pa sam se prekrstila i izmolila zdravo Marija stravične munje kao one na Gibraltaru pa posle kažu nema Boga a šta čovek da radi kad tako sve oko njega počne da divlja i mahnita može samo da se pričesti eto ona sveća koju sam upalila one večeri u kapeli u ulici Vajtfrajars za majsku svetkovinu donela nam je sreću mada bi se on tome narugao kad bi saznao pošto nikad ne ide u crkvu na mise ili sastanke kaže on tvojca duša nemaš ti duše u sebi samo siva masa jer on i ne zna šta to znači imati dušu jeste kad sam upalila lampu jeste mora da je dolazio 3 ili 4 puta s onim svojim ogromnim čudovištem mislila sam da će mu pući vena ili kako se to već zove mada mu nos i nije tako veliki kad sam svukla sve sa sebe a roletne spuštene pre toga sam potrošila sate i sate da se obučem i namirišem a njemu ono kao od gvožđa ili kao nekakva šipka mora da je jeo ostrige nekoliko tuceta i odlično je pevao ama ja nikad u životu

nisam pomislila da ikome može biti dovoljno veliki da osetiš da si sasvim ispunjena mora da je kasnije pojeo celu ovcu a zbog čega smo uopšte stvorene takve s velikom rupom u sredini pa on onda kao pastuv nabija to u tebe jer oni samo to i hoće od nas s onim odlučnim opakim pogledom morala sam da napola sklopim oči a ipak nema on baš tako strašno mnogo sperme u sebi kad sam ga ono naterala da ga izvadi i svrši na meni s obzirom na to koliko je veliki tim bolje ako ga nije baš kako treba oprao prošlog puta pustila sam ga da svrši u meni fino su smislili onu stvarčicu za žene da se on do kraja zadovolji ali kad bi im neko samo delić toga dao videli bi oni šta sam ja sve propatila s Mili niko ne bi verovao pa kad su joj rasli zubi a muž Mine Pjurifoj oh samo me poštediti te priče on joj svake godine napravi po jedno dete ili blizance uredno kao po satu ta uvek miriše na decu jedno su krstili Badžers ili tako nekako a ono kao crnac s busenom kose na glavi sačuvaj me Bože dete ima crnu boju kože kad sam prošlog puta bila kod njih bilo ih je čitava četa skaču po tebi i dernjaju se da ne čuješ ni sebe samog to je kao bajagi zdravo nemaju mira dok nas ne naduju kao slonice ili ne znam ni ja a šta da sam rizikovala da rodim još jedno dete ali ne s njim mada sam sigurna da bi on da je oženjen imao zdravo i snažno dete ali ne znam ima li Poldi još sperme u sebi da to bi bilo strašno zabavno mora da se napalio zbog susreta s Džozii Pael i one sahrane i od razmišljanja o meni i Bojlanu a ne može da misli što god hoće ako mu to godi znam ja da su oni nešto petljali kad sam ja stupila na scenu on je plesao i sedeo s njom one noći na proslavi useljenja Džordžine Simpson a posle je hteo da mi saspe zube u grlo zato što mi se nije dopala ma baš je cvečka zato smo se i podžaveljali oko politike on je prvi počeo ne ja kad je rekao da je Gospod bio drvodelja na kraju me je i rasplakao pa naravno žene su tako osetljive zbog svega posle sam sva ključala u sebi zbog toga što sam popustila samo zato što sam znala da tek tako trabunja i rekao je da je On bio prvi socijalista toliko me je iznervirao da nisam mogla da ga smislim ipak zna on puno toga o raznim stvarima posebno o ljudskom telu i onom što je u njemu često sam i sama želela da proučim to što imamo u sebi eto ona knjiga porodični lekar uvek sam mogla da razaznam njegov glas u prepunjoj sobi i da ga gledam a posle da se pravim mrtva hladna iako ga ona spopada jer on jeste bio malo ljubomoran uvek bi pitao kuda si pošla a ja kažem kod Floi i poklonio mi je pesme lorda Bajrona i tri para rukavica i tako se to završilo umem ja lako da ga smirim kad god hoću znam ja kako čak i kad bi se ponovo spandao s njom i krenuo na sastanak znala bih ako bi odbio da jede beli luk znam ja dosta načina recimo da ga zamolim da mi popravi okovratnik na bluzi ili ga dodirnem velom i rukavicama kad krene iz kuće samo ga poljubim i onda sve druge mogu da se ubrišu ali dobro videćemo neka on samo ode njoj naravno da će ta jedva dočekati da počne da se pretvara da je luda za njim to mi i ne bi toliko smetalo samo bih otišla do nje i upitala je da li ga voli i gledala bih je pravo u oči mene ona ne bi mogla da prevari ali bi on mogao da pomisli da je voli i da joj to izjavi na onaj svoj unjkavi način kao što je meni mada sam se đavolski namučila da to iz njega iscedim premda mi se to kod njega i dopalo videlo se po tome da ume da se suzdrži i da ga ne može dobiti svaka koja poželi a i one noći u kuhinji samo što me nije pitao onda kad sam savijala pitu od krompira hteo bih nešto da ti kažem ali sam ga ja odvrtila pravila se da sam nakrivo nasadena onako s rukama skroz od testa i brašna a sigurno je da sam previše istrtiljala prethodne noći kad smo pričali o snovima pa više nisam htela da

mu dozvolim da sazna više nego što treba ona me je stalno grčila ta Džozii kad god bi on bio tu naravno kao da grli njega i stiskala me a kad sam rekla da volim da se operem od glave do pete pitala me je da li perem i ono u sredini žene se stalno trude da navedu priču na to i uvek nešto dosoljavaju ako im je on tu znaju one po tome što mu lukavo oko malkice trepće što se pravi ravnodušan kad počnu takvu neku priču te kakav je on te čime možeš da ga razmaziš ne čudi me nimalo pošto je u to vreme bio vrlo lep trudio se da liči na lorda Bajrona a ja rekla da mi se to dopada mada je bio suviše lep za muškarca pa se i on tako ponašao malo pre nego što smo se verili a i posle mada joj se to nije toliko dopadalo pucala sam od smeha i kikotala se kao luda jer su mi sve ukosnice jedna za drugom poispadale iz moje tada tako bujne kose ti si uvek dobre volje rekla je jeste zato što ju je to grizlo jer je znala šta to znači pošto sam joj ja dosta toga ispričala o tome šta se zbiva među nama ne sve ali dovoljno da joj krenu zazubice ali nisam ja kriva nije se baš ubila od svraćanja posle našeg venčanja pitam se kakva li je sada postala od života s onim njenim šašavim mužem lice je počelo da joj biva nekako ojađeno i iznureno kad sam je poslednji put videla mora da je baš pre toga imala okršaj s njim jer sam odmah videla da hoće da započne razgovor o muževima i da priča o njemu da ga očrni šta mi je ono rekla a da kako je ponekad umeo da legne u krevet s blatnjavim cipelama kad ga spopadnu lutke zamisli samo da moraš da legneš s tako nekim taj može da te ubije svakog časa kakav čovek ali nije on jedini svako jednom poludi Poldi svakako mada kakav god da je on uvek obriše noge na otiraču kad ulazi bila kiša ili sunce i uvek sam maže kremom svoje cipele i uvek skida šešir kad nekog sretne na ulici a onaj sad eno hoda naokolo u papučama i traži 10 000 funti zbog neke dopisnice u pm u pm o Bože mili uz jednog takvog stvarno možeš da svisneš od muke on je u stvari suviše glup da bi sam skinuo cipele i šta da radiš s takvim pre bih 20 puta umrla nego da se udam za još jednog od te sorte naravno ne bi ni on nikad našao ženu kao što sam ja koja bi ga trpela kao ja znam ja sebe dođi spavaj sa mnom da a zna i on to negde u dnu duše eto ona gospođa Mejbrik koja je otrovala muža pitam se zašto zaljubila se u drugog jeste to su utvrdili e pa stvarno je bila prava veštica kad je mogla da uradi tako nešto naravno ima muškaraca koji znaju da budu užasno nesnosni da poludiš od njih a o nama uvek govore samo najgore što li uopšte traže da se udajemo za njih kad smo tako grozne dabome zato što ne mogu bez nas beli arsenik mu je stavila u čaj s muholovke valjda pitam se što li to tako zovu a kad bih pitala njega rekao bi to potiče iz grčkog i od toga ne postaješ ništa pametniji mora da je bila ludo zatreskana u onog drugog kad je rizikovala da je obese o nije nju bilo briga šta je drugo mogla sem toga nisu oni baš takve životinje da tek tako obese jednu ženu pa nisu valjda

– odlomak iz 18. poglavlja –

(Sa engleskog preveo Zoran Paunović)